

BASKI KEELE KURSUS TARTU ÜLIKOOLIS

5.–9. novembrini 2007 oli Tartu Ülikooli keeleteaduse ja -tehnoloogia doktori-kooli külaliseks Zaragosa Ülikooli lektor Iraide Ibarretxe Antuñano, kes pidas nädala jooksul loengusarja baski keelest. Anti ülevaade baski keele eri tasanditest, kuid õpetati ka peamisi käibefraase.

Sissejuhatuseks tutvustas Iraide Ibarretxe Antuñano Baskimaad ning baski keele olukorda ja andis lühiülevaate baski kirjakeele kujunemisest. Baskimaa koosneb seitsmest provint-sist, millest neli asub Hispaania ning kolm Prantsusmaa alal. Tänapäeval kõneleb baski keelt u 700 000 inimest, kellest valdav enamus on kakskeelsed.

Baski kirjakeel on noor, esimene baskikeelne raamat ilmus 1545. aastal,

kuid baskikeelseid sõnu ja fraase leidub varasemateski väljaannetes. Esimesed baskikeelsed tekstid olid eri murretes. Standardbaski keelt (*Euskara Batua*), mis põhineb peamiselt Gipuzkoa ja Lapurdia murretel, hakati looma alles 1960. aastail. See aga ei ole vähendanud teiste murrete elujõulisust, ka tänapäeval ei pruugi eri murrete kõnelejad üksteisest täielikult aru saada. Standardbaski keelt ja/või keeles õpetatakse ka Baskimaa koolides.

Sissejuhatusele järgnes põhjalikum baski keele struktuuri ülevaade, mille raames käsitleti fonoloogia, morfoloogia, süntaksi ja semantika eri aspekte. Lektor rõhutas ka baski keelele omast rikkalikku onomatopöad.

Baski keel on keeleisolaat, s.t sel ei

ole sugulaskeeli. Meie jaoks on baski keel eripärane veel teiselgi põhjusel: ta kuulub ergatiivse-absolutiivse käändemarkeerimisega keelte hulka. Kui eesti keeles markeeritakse ühtmoodi intransitiivse ja transitiivse lause agent ja teisiti transitiivse lause patsient, siis baski keeles markeeritakse samamoodi intransitiivse lause agent ja transitiivse lause patsient (absolutiivi käändes)

ning erinevalt transitiivse lause agent (ergatiivi käändes).

Loenguid kuulasid nii magistrandid, doktorandid kui ka õppejõud. Algselt keeleteadlastele mõeldud kursus, pakus ka laiemat huvi.

HELEN KOKS,
REELI TORN-LEESIK